07. ויצא. מזון ולימוד (ברא׳ קנז/א-קנז/ב)

עד דהוו אזלי (רבי יוסי ורבי חייא) תוך כדי הליכה **שמעו חד קלא** שמעו קול אחד **דאמר טופסרא דקטנון עקימן בארחא** שאמר: ׳גדוד רוצחים אורבים בדרך׳. **סטו לעילא** (עָזְבוּ (את הדרך ועָברו) למקום גבוה יותר **לא תחתון בקוסטרא דקטרא דלתתא** אל תרדו בטירה שאינה מקורה למטה׳.

- **אמר ר׳ יוסי: שמע מינה דקב״ה בעי לנטרא אורחין** כלומר, הקב״ה רוצה להשגיח על דרכנו.

סליקו לעילא עלו למעלה **ועאלו בחד טורא בין טנרין תקיפין** הגיעו להר מסוים, בין סלעים גדולים.

- **אמרו: הואיל וקב״ה בעא בארחא דא** מאחר והקב״ה בחר עבורנו את הדרך הזאת, **מלה נחמי או ניסא אתרחיש לן.** סימן שהוא רוצה שנראה דבר מסוים או שיקרה לנו נס.

אזלי יתבי גבי בקיעי דטנרא הלכו וישבו בחריץ סלע **סליק לון חד ב״נ** (פתאום) הופיע בפניהם בן אדם. **תווהו** הזדעזעו.

- **א״ר יוסי: מאן אנת?** אמר רבי יוסי: מי אתה?
- **אמר: מאנשי ארקא אנא.** אני מתושבי ארקא.
- **אמר ליה: ותמן את בני נשא?** ושם, יש בני אדם?
- **אמר: אין** כן. **וזרעין וחצדין** הם זורעים וקוצרים **מנייהו** מהם **בחיזו אחרא משניין מנאי**, יש להם צורה אחרת ממני. **וסליקנא גבייכו למנדע מנייכו.** ועליתי אליכם לדעת מכם **מה שמיה דארעא דאתון בה** מה שם הארץ שאתם נמצאים בה.
- **אמר ליה: ׳ארץ׳! בגין דהכא ארץ החיים שריא** כי כאן נמצאת ׳ארץ החיים׳ **דכתיב (איוב כח 5): אֶרֶץ מִמֶּנָּה יֵצֵא לָחֶם. מהאי** (דווקא מהארץ) הזאת יֵצֵא לָחֶם (אבל) **בשאר ארעא לא יֵצֵא לָחֶם** (אבל) בשאר הארצות, לא יוצא לחם **ואי נפיק לאו משבעת המינין** ואם הוא יוצא, אינו משבעת המינים.

אדהכי עאל לאתריה בינתיים, חזר למקומו, **תווהו.** הזדעזעו.

- **אמרו: ודאי קב״ה בעי לאתערא לן במלה.** בוודאי, רצונו של הקב״ה שנהיה רגישים לדבר הזה.
- **א״ר חייא: ודאי על האי קרא דאמרת** על הפסוק שהזכרת **דכירנא דאוליפנא מסבאי חד מלה עלאה בפסח** אני זוכר מסבי חידוש עצום (= דבר עליון) קשור לפסח. **דיהב לון קב״ה לישראל לחם דא** שנתן הקב״ה את הלחם הזה לישראל **מארעא דחיי** מארץ החיים **ולבתר לחם מן השמים** ואחר כך, לחם מן השמים (המן). **לחם דא** זה הלחם, **והא אוקימנא מלה.** והרי הסברנו.

תו, הוה אמר עוד אמר: **דבר נש כד נפיק להאי עלמא** כשאדם נכנס (יוצא) לעולם הזה, **לא ידע מדי עד דאטעים נהמא**[1] אינו יודע דבר עד שיטעם לחם. **כיון דאכיל נהמא אתער למנדע ולאשתמודעא** ברגע שהוא טועם לחם, הוא מתעורר לדעת ולהשיג (כלומר ברצונו להבין עוד ועוד).

---

[1] מס׳ ברכות מ/א: רבי יהודה אומר: חטה היתה, שאין התינוק יודע לקרות אבא ואמא עד שיטעום טעם דגן.

כך כד נפקו ישראל ממצרים, לא הוו ידעי מדי כך כשיצא ישראל ממצרים לא ידעו דבר **עד דאטעים לון קב"ה לחם מהאי ארץ** עד נתן להם שהקב"ה לטעום לחם מאותה ארץ **דכתיב אֶרֶץ מִמֶּנָּה יֵצֵא לָחֶם. וכדין, עאלו ישראל למנדע ולאשתמודעא ליה לקב"ה** אז, הכירו ישראל וידעו מי הקב"ה **וינוקא לא ידע ולא אשתמודעא עד דטעים נהמא דהאי עלמא.** (כמו) תינוק שאינו יודע דבר עד שיטעם לחם בעולם הזה.

ישראל לא ידעו ולא אשתמודעו במלין דלעילא עד דאכלו לחם עלאה לא ידעו ישראל דבר ולא השיגו ידיעות עליונות עד שטעמו 'לחם עליון' **וכדין, ידעו ואשתמודעו בההוא אתר** (לפני) שטעמו לחם, ידעו רק (ידיעות) במקום הזה **ובעא קב"ה דינדעון ישראל יתיר בההוא אתר** אבל רצה הקב"ה שיידעו ישראל יותר מאותו המקום **דאתחזי להאי ארץ** שראוי לאותה ארץ **ולא יכילו עד דטעמו לחם מההוא אתר** לא יכלו עד שטעמו לחם מאותו מקום. **ומאן איהו** ומהו? **שמים, דכתיב (שמות טז 4): הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם.**

וכדין, ידעו ואסתלכו בההוא אתר אז, ידעו והתבוננו באותו מקום **ועד דאכלו לחם מההוא אתר** לפני שאכלו לחם מאותו מקום, **לא ידעו מדי ולא אשתמודעו.** לא ידעו דבר, ולא השיגו דבר.

אתא ר' יוסי ונשקיה. בא רבי יוסי ונישק אותו.

סיכום: המזון הוא גורם מכריע ביכולת האדם להבין את האמת הצרופה והנצחית. מזון טמא 'מטמטם את הלב' (מס' פסחים מב/א) ואילו מזון טהור מעלה את רוח האדם להכרת ה'. מסיבה זו, שינוי המזון היה הכרחי כשיצאו ישראל ממצרים. מן הלחם שאכלו במצרים עברו למצה, לחם דק יותר ('רוחני' יותר) ועד המן (רוחני ביותר), שהיה נבלע כולו באברים ללא הפרשות. (מס' יומא עה/ב).